

*Nieuwe regeling van het bewijsrecht
in burgerlijke zaken*

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Nr. 1

ONTWERP VAN WET

Nr. 2

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet houdende nieuwe regeling van het bewijsrecht in burgerlijke zaken.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 24 oktober 1969.

JULIANA.

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is nieuwe voorschriften betreffende het bewijs in burgerlijke zaken vast te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De vijfde, zesde, zevende, achtste en negende afdeling van de derde titel van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vervallen en worden vervangen door de navolgende bepalingen.

VIJFDE AFDELING

Algemene bepalingen van bewijsrecht

Artikel 176. De rechter mag slechts die feiten of rechten aan zijn beslissing ten grondslag leggen, die overeenkomstig de voorschriften van deze en de volgende afdelingen zijn bewezen, tenzij anders uit de wet blijkt.

Feiten of rechten die door de ene partij zijn gesteld en door de wederpartij niet of niet voldoende betwist, moet de rechter als vaststaand beschouwen, behoudens zijn bevoegdheid bewijs te verlangen, zo vaak aanvaarding van de stellingen zou leiden tot een rechtsgevolg dat niet ter vrije bepaling van partijen staat. Deze bevoegdheid komt de rechter niet toe bij gedingen van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, tenzij de gedaagde in het geding wordt vertegenwoordigd door een curator of een toezienend curator.

Feiten of omstandigheden van algemene bekendheid als mede algemene ervaringsregels behoeven geen bewijs.

Artikel 176a. Slechts aan feitelijke gegevens waarvan hij in het geding kennis verkrijgt, kan de rechter bewijs ontlenen.

Artikel 177. De partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten, draagt de bewijslast van die feiten, voor zover niet uit regels van geschreven of ongeschreven recht een andere verdeling van de bewijslast voortvloeit.

Artikel 178. Tegenbewijs, ook tegen dwingend bewijs, staat vrij tenzij de wet het uitsluit.

Artikel 179. De waardering van het bewijs is, voor zover de wet niet anders bepaalt, aan het oordeel des rechters overgelaten.

Artikel 180. Overeenkomsten waarbij van het wettelijk bewijsrecht wordt afgeweken blijven buiten toepassing, wanneer zij betrekking hebben op het bewijs van feiten waaraan

*Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal*

het recht gevolgen verbindt, die niet ter vrije bepaling van partijen staan. Hetzelfde geldt wanneer het in strijd zou zijn met de goede trouw zich op de overeenkomst te beroepen.

Artikel 181. Een gerechtelijke erkenning is het in een aanhangig geding door een partij uitdrukkelijk erkennen van de waarheid van één of meer stellingen van de wederpartij.

Een gerechtelijke erkenning kan slechts worden herroepen wegens onbekwaamheid, dwang, dwaling en bedrog.

Artikel 182. Wanneer in kort geding of in zaken, die met een verzoekschrift worden ingeleid, een getuigenverhoor, een deskundigenonderzoek, een plaatsopneming of een bezichtiging plaats vinden, zijn de artikelen 187, 187a, 188, 189, derde lid, 189a, 194-197, 198, eerste en derde lid, 199, 202-205 en 215-221 van overeenkomstige toepassing, tenzij uit de wet iets anders voortvloeit.

In zaken, die met een verzoekschrift worden ingeleid, geschiedt de overeenkomstige toepassing van de artikelen 203 en 219 aldus, dat, voor zover geen kostenveroordeling wordt uitgesproken, de kosten worden gedragen door degene die het getuigenverhoor of het deskundigenonderzoek heeft gevraagd. Vindt het getuigenverhoor of het deskundigenonderzoek ambtshalve plaats, dan komen de kosten ten laste van het Rijk.

VIJFDE AFDELING A

Geschriften

Artikel 183. Authentieke akten zijn akten in de vereiste vorm en bevoegdelijk opgemaakt door ambtenaren, aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen gedane waarnemingen of verrichtingen. Als authentieke akten worden tevens beschouwd de akten, waarvan het opmaken aan ambtenaren is voorbehouden, doch waarvan de wet het opmaken in bepaalde gevallen aan anderen dan ambtenaren opdraagt.

Onderhandse akten zijn alle ondertekende geschriften bestemd om tot bewijs te dienen.

Artikel 184. Authentieke akten leveren tegen een ieder dwingend bewijs op van hetgeen de ambtenaar binnen de kring van zijn bevoegdheid omtrent zijn waarnemingen en verrichtingen heeft verklaard.

Een authentieke of onderhandse akte levert, ten aanzien van de verklaring van een partij omtrent hetgeen de akte bestemd is ten behoeve van de wederpartij te bewijzen, tussen partijen dwingend bewijs op van de waarheid dier verklaring, tenzij dit zou kunnen leiden tot een rechtsgevolg dat niet ter vrije bepaling van partijen staat. Onder partij wordt begrepen de rechtverkrijgende onder algemene of bijzondere titel, voor zover het betreffende recht verkregen is na het opmaken van de akte.

Artikel 184a. Op een onderhandse akte, waarin verbintenissen van slechts één partij zijn aangegaan of vastgelegd, is voor zover die verbintenissen strekken tot voldoening van een bedrag in geld of van een naar de soort bepaalde zaak het tweede lid van het vorige artikel niet van toepassing, tenzij deze partij de akte geheel met de hand heeft geschreven of heeft voorzien van een goedkeuring die het geldsbedrag dan wel de hoegrootheid of de hoeveelheid der zaak voluit in letters vermeldt.

Het eerste lid is niet van toepassing op aandelen in een obligatielening en op verbintenissen door de schuldenaar in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf aangegaan.

Artikel 185. Een geschrift, dat het uiterlijk heeft van een authentieke akte, geldt als zodanig behoudens bewijs van het tegendeel.

Een onderhandse akte waarvan de ondertekening door de partij, tegen welke zij dwingend bewijs zou leveren, stellig wordt ontkend, levert geen bewijs op, zolang niet bewezen is van wie de ondertekening afkomstig is. Is degenen tegen wie

de akte wordt ingeroepen een ander dan hij die haar ondertekend zou hebben, dan kan worden volstaan met de verklaring, dat men de echtheid van de ondertekening niet erkent.

Artikel 185a. De kracht van het schriftelijk bewijs is in de oorspronkelijke akte gelegen.

Grossen en gehele afschriften van een authentieke akte, die volgens wettelijk voorschrift bewaard moet worden, leveren, wanneer zij zijn afgegeven door een daartoe bevoegde ambtenaar, hetzelfde bewijs op als de oorspronkelijke akte.

Artikel 186. Een in kracht van gewijsde gegaan op tegenspraak gewezen vonnis, waarbij de Nederlandse strafrechter bewezen heeft verklaard dat iemand een feit heeft begaan, levert dwingend bewijs op van dat feit.

ZESDE AFDELING

Getuigen

Artikel 187. Een getuigenverklaring kan slechts als bewijs dienen, voor zover zij betrekking heeft op aan de getuige uit eigen waarneming bekende feiten.

Artikel 187a. Als getuige kan niet optreden een persoon die zelf als partij gebonden wordt door de afloop van het geding, noch degene die krachtens wet of statuten bevoegd is voor de partij te beslissen of mede te beslissen over het voeren van het geding.

Artikel 188. Een ieder is verplicht, daartoe op wettige wijze opgeroepen, getuigenis af te leggen.

Van deze verplichting kunnen zich verschonen:

- a. de echtgenoot en de gewezen echtgenoot van één der partijen, de bloed- of aanverwanten van één der partijen of van hun echtgenoot, tot de tweede graad ingesloten, een en ander tenzij de partij in hoedanigheid optreedt;
- b. zij die tot geheimhouding verplicht zijn uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking omtrent hetgeen hun in die hoedanigheid is toevertrouwd.

Het verschoningsrecht komt aan de in het vorige lid onder a genoemde personen niet toe in gedingen betreffende de toepassing van de bepalingen van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, vervat in de titels 5 en 9 tot en met 17, of van die vervat in titel 6 voor zover het betreft gedingen tussen echtgenoten. Evenwel kunnen ouders en kinderen der echtgenoten zich in gedingen tot echtscheiding en tot scheiding van tafel en bed verschonen.

De getuige kan zich verschonen van het beantwoorden van een hem gestelde vraag, indien hij daardoor of zichzelf of een van zijn bloed- of aanverwanten in de rechte lijn of in de zijlijn in de tweede of derde graad of zijn echtgenoot of vroegere echtgenoot aan het gevaar van een strafrechtelijke veroordeling zou blootstellen.

Artikel 189. Indien bewijs door getuigen bij de wet is toegelaten, beveelt de rechter een getuigenverhoor zo vaak een der partijen het verzoekt en de door haar te bewijzen aangeboden feiten betwist zijn en tot de beslissing der zaak kunnen leiden. Hij kan dit ook ambtshalve doen.

Het vonnis vermeldt aan welke partij en omtrent welke feiten bewijs wordt opgedragen mitsgaders de plaats waar, en de dag en het uur waarop de getuigen zullen worden gehoord.

Een rechterlijk college kan, tenzij partijen eenparig hebben verzocht dat dit niet zal geschieden, bij zijn vonnis bepalen dat het verhoor zal plaatshebben voor een daartoe uit zijn midden benoemde commissaris. De rechter-commissaris oefent de bevoegdheden uit, in deze afdeling aan de rechter toegekend.

Het verhoor van getuigen geschiedt ter terechtzitting.

Artikel 189a. De rechter kan bepalen, dat partijen bij de getuigenverhoren in persoon aanwezig zullen zijn. Hij kan aan partijen vragen stellen. Ook partijen kunnen, voor zover de rechter dit toelaat, elkander zelf of bij monde van hun raads-

lieden vragen stellen. Aan het niet verschijnen van partijen of aan het niet antwoorden op de gestelde vragen kan de rechter de conclusies verbinden, die hij geraden zal achten. Een verklaring omtrent door de wederpartij betwiste feiten vermag geen bewijs op te leveren ten voordele van de partij die haar aflegde.

Artikel 190. Het verhoor van getuigen tot het leveren van tegenbewijs staat van rechtswege vrij en wordt gehouden op de plaats, de dag en het uur te bepalen dadelijk na afloop van het verhoor der voor het bewijs gehoorde getuigen, tenzij de rechter, na overleg met partijen, dit verhoor doet plaatsvinden in aansluiting op het verhoor der voor het bewijs gehoorde getuigen.

Artikel 191. Indien één der partijen verkorting of verlenging van de termijnen bedoeld in de artikelen 189 en 190 verzoekt, zal op dit verzoek na verhoor of behoorlijke oproeping van de wederpartij worden beslist. Tegen de beslissing staat geen hogere voorziening open.

Artikel 192. De namen en woonplaatsen der getuigen worden ten minste drie dagen voor het verhoor aan de wederpartij en aan de griffier opgegeven. De belanghebbende partij roept de getuigen ten minste drie dagen voor het verhoor bij dagvaarding of bij aangetekende brief op. Indien een partij meer getuigen heeft voortgebracht dan redelijkerwijs noodzakelijk was, kan de rechter met deze omstandigheden bij de veroordeling in de kosten rekening houden.

De oproeping maakt melding van dag, uur en plaats van het verhoor, van de feiten waaromtrent bewijs moet worden geleverd en van de gevolgen, verbonden aan het niet verschijnen.

Artikel 193. Indien een bij aangetekende brief opgeroepen getuige niet verschijnt, bepaalt de rechter op verzoek van de belanghebbende partij een dag waartegen de getuige kan worden gedagvaard. Daarbij wordt in acht genomen de termijn in het eerste lid van het vorig artikel bepaald.

Artikel 194. De rechter kan bevelen, dat de op een dagvaarding niet verschenen getuige door de openbare macht voor hem wordt gebracht op een door hem te bepalen dag en uur om aan zijn verplichting te voldoen.

Artikel 195. Indien een getuige weigert zijn verklaring af te leggen, kan de rechter ten verzoeken van de belanghebbende partij bevelen, dat hij op kosten van die partij in gijzeling zal worden gesteld totdat hij aan zijn verplichting zal hebben voldaan.

Artikel 196. Indien een getuige te ver verwijderd woont, kan de rechter het verhoor opdragen aan een rechter van gelijke rang van de woonplaats van de getuige.

Artikel 197. Indien een getuige verhinderd is uit hoofde van ziekte of anderszins om voor de rechter te verschijnen kan deze zich bij hem vervoegen tot het ontvangen van zijn verklaring of de rechter, in het vorige artikel bedoeld, verzoeken hem te verhoren.

Artikel 198. Indien een getuige buitenslands woont, kan de rechter aan een door hem aan te wijzen autoriteit van het land waar de getuige zijn woonplaats heeft verzoeken het verhoor, indien mogelijk onder ede, te houden, of dat verhoor opdragen aan de Nederlandse consulaire ambtenaar tot wiens ressort de woonplaats van die getuige behoort.

De rechter bepaalt dan tevens de termijn, die in acht genomen moet worden bij het betekenen aan de wederpartij van dag, uur en plaats waarop dit verhoor zal gehouden worden en stelt mede de dag vast, waarop de zaak weder ter rolle zal worden afgeroepen.

Het proces-verbaal van dit getuigenverhoor heeft gelijke kracht als dat van het door de Nederlandse rechter gehouden verhoor.

Artikel 199. Ten bepaalde dage vraagt de rechter de getuigen hun naam, voornamen, leeftijd, beroep en woon- of verblijfplaats, of zij bloed- of aanverwant zijn van de partijen of van een hunner, en zo ja in welke graad, alsmede of zij in dienstverband staan tot partijen of een harer.

De getuigen zweren, alvorens hun getuigenis af te leggen, op de bij de wet bepaalde wijze de eed de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.

Indien een getuige de betekenis van de eed niet voldoende kan beseffen of de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, wordt hij niet beëdigd doch wordt hij aangemaand de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zeggen. Indien het bewijs mede wordt aangenomen op de verklaring van een zodanige getuige, geeft het vonnis daarvan in het bijzonder reden.

Overigens mag de rechter aan een onbeëdigde verklaring slechts bewijs ontleenen, indien hij in het vonnis vermeldt, dat de eed ten onrechte niet is afgenomen en het niet mogelijk is de getuige opnieuw te horen.

Artikel 200. De opgeroepen of gedagvaarde getuige, die niet verschijnt, of verschenen zijnde, weigert de eed of zijn verklaring af te leggen, kan worden veroordeeld tot vergoeding der vergeefs aangewende kosten, onverminderd zijn aansprakelijkheid tot schadevergoeding indien daartoe gronden zijn.

Artikel 201. De rechter hoort ieder der getuigen afzonderlijk. Partijen en hun raadsliden kunnen voor zover de rechter dit toelaat aan de getuigen vragen stellen. De rechter kan ambtshalve of op verzoek van een der partijen getuigen tegenover elkaar of tegenover partijen of een van haar stellen.

Artikel 202. Van het getuigenverhoor wordt proces-verbaal opgemaakt, waarin achtereenvolgens aantekening geschiedt van de in acht genomen vormen en van al hetgeen met betrekking tot de zaak voorvalt.

Dit proces-verbaal wordt aan iedere getuige voorgelezen voor dat gedeelte hetwelk hem betreft. Hij mag daarin zodanige veranderingen en bijvoegingen maken als hem goeddunkt, welke onder of op de kant van zijn getuigenis zullen worden opgeschreven. Dit wordt aan hem voorgelezen.

De getuige ondertekent zijn verklaring. Verklaart hij niet te kunnen ondertekenen, dan wordt die verklaring, inhoudende de oorzaak van verhinderd, in het proces-verbaal vermeld.

Op de door partijen afgelegde verklaringen zijn de voorgaande leden van dit artikel van overeenkomstige toepassing.

Het proces-verbaal wordt ondertekend door de voorzitter of door de rechter en door de griffier.

Artikel 203. Indien de getuige schadeloosstelling vordert, wordt deze door de rechter begroot. Daarvan zal melding worden gemaakt in het proces-verbaal. De schadeloosstelling wordt voldaan door de partij die de getuige heeft voorgebracht.

Artikel 204. Ingeval de getuigen niet op één dag gehoord kunnen worden, stelt de rechter het verdere horen tot een nadere dag uit, en zal er noch aan de verschenen getuigen noch aan de al dan niet verschenen partijen enige nieuwe oproeping of dagvaarding geschieden.

Artikel 205. Het nalaten van één der in deze afdeling voorgeschreven formaliteiten heeft, met uitzondering van het bepaalde in artikel 199 omtrent het doen van de eed of de belofte, alleen de nietigheid van het verhoor tengevolge indien de belanghebbende partij daardoor in haar belangen is benadeeld en het verzuim niet kan worden hersteld; in het tegenovergestelde geval kan de rechter, zo daartoe gronden zijn, herstel van begane onregelmatigheden bevelen.

Artikel 206. Na afloop van het getuigenverhoor of indien dit achterwege blijft, bepaalt de rechter de dag waarop de zaak weder ter rolle zal worden afgeroepen.

Artikel 207. De rechters, voor wie het getuigenverhoor heeft plaatsgehad, zullen zoveel als mogelijk is, medewerken tot de einduitspraak in de zaak, waarin het verhoor is gehouden.

Van de afwijking van deze regel en de oorzaak daarvan wordt in de uitspraak melding gemaakt. De noodzakelijkheid der afwijking wordt uitsluitend door het college dat haar toepast beoordeeld, zonder dat daartegen enige voorziening openstaat.

ZESDE AFDELING A

Voorlopig getuigenverhoor

Artikel 208. In de gevallen waarin bij de wet het bewijs door getuigen is toegelaten kan, voordat een geding aanhangig is, op verzoek van de belanghebbende onverwijld een voorlopig getuigenverhoor worden bevolen.

In geval van echtscheiding en scheiding van tafel en bed kan een voorlopig getuigenverhoor echter slechts worden bevolen wanneer, voordat getuigenverhoor kan plaatshebben, gevaar bestaat dat dit bewijsmiddel verloren zou gaan.

Tijdens een reeds aanhangig geding kan de rechter op verzoek van een der partijen een voorlopig getuigenverhoor bevelen.

Het voorlopig getuigenverhoor mag niet worden aangewend tot het verkrijgen van inlichtingen van personen tegen wie de verzoeker een rechtsvordering wil instellen.

Artikel 209. Het verzoek wordt gedaan aan de rechtbank of de kantonrechter, die vermoedelijk bevoegd zal zijn van het geding, indien het aanhangig wordt gemaakt, kennis te nemen, of aan de rechtbank onderscheidenlijk, naar gelang van het onderwerp van het geschil, de kantonrechter, binnen welker of wiens gebied de personen, die men als getuigen wil doen horen, of het grootste aantal van hen, woonachtig zijn of verblijven. De rechtbank is in elk geval bevoegd, indien het beloop van de vordering onzeker is. De rechter beoordeelt summierlijk of hij bevoegd is naar het onderwerp van het geschil.

Indien het geding reeds aanhangig is, wordt het verzoek gedaan aan de rechter, voor wie het geding aanhangig is.

Het verzoekschrift houdt in:

- a. de aard en het beloop der rechtsvordering;
- b. de feiten of rechten die men wil bewijzen;
- c. de namen en woonplaatsen der personen, die men als getuigen wil doen horen;
- d. de naam en de woonplaats van de wederpartij of de redenen waarom de wederpartij onbekend is;
- e. in geval van echtscheiding en scheiding van tafel en bed en indien het verzoekschrift tijdens een aanhangig geding wordt ingediend: een opgave van de redenen die een voorlopig getuigenverhoor noodzakelijk maken.

Op het verzoekschrift wordt, behoudens in gevallen van onverwijld spoed, niet eerder beschikt dan acht dagen nadat de verzoeker bij aangetekende brief een afschrift van het verzoekschrift aan de wederpartij, zo die bekend is, heeft gezonden, of een zodanig afschrift bij deurwaardersexploit aan haar heeft betekend.

Artikel 210. Indien de rechter het verzoek toestaat, bepaalt hij de dag, het uur en de plaats, waarop het getuigenverhoor zal plaatshebben en de dag waarop uiterlijk de verzoeker een afschrift van het verzoekschrift, indien dit nog niet is toegezonden, en van de beschikking aan de wederpartij, zo die bekend is, moet doen toekomen. Een rechterlijk college benoemt één zijner leden tot commissaris voor wie het verhoor zal worden gehouden.

De beschikking waarbij een voorlopig getuigenverhoor wordt toegestaan, is niet vatbaar voor hogere voorziening.

Artikel 211. De bepalingen omtrent het getuigenverhoor zijn op het voorlopig getuigenverhoor van overeenkomstige toepassing.

Artikel 212. Met inachtneming van de termijn, die krachtens artikel 210 door de rechter is bepaald, zendt de verzoeker, zo de wederpartij bekend is, haar bij aangetekende

brief een afschrift van het verzoekschrift, indien dit nog niet is toegezonden, en van de beschikking van de rechter, of doet hij haar deze afschriften bij deurwaardersexploit betekenen. Alvorens tot het houden van het getuigenverhoor over te gaan vergewist de rechter zich ervan, dat aan dit voorschrift is voldaan.

Verschijnt de wederpartij bij het verhoor, dan bepaalt de rechter, die het verhoor gehouden heeft, na afloop daarvan op haar verzoek de plaats waar en het tijdstip waarop het getuigenverhoor voor tegenbewijs zal kunnen plaatshebben.

Artikel 213. Indien alle partijen bij het verhoor aanwezig zijn geweest, hebben de getuigenverklaringen in een voorlopig verhoor afgelegd, dezelfde bewijskracht als die, welke op de gewone wijze in een aanhangig geding zijn afgelegd.

Zijn niet alle partijen bij het voorlopig getuigenverhoor aanwezig geweest, dan kan de rechter de daarin afgelegde verklaringen buiten beschouwing laten.

ZEVENDE AFDELING

Deskundigen

Artikel 215. De rechter kan op verzoek van een der partijen of ambtshalve een verhoor van deskundigen bevelen. Het vonnis vermeldt de punten waaromtrent het oordeel van deskundigen wordt gevraagd. De rechter benoemt na overleg met partijen bij het vonnis of bij een latere rolbeschikking één of meer deskundigen, met opdracht aan hem een schriftelijk bericht in te leveren of mondeling verslag uit te brengen.

Artikel 216. Bij het vonnis of bij de rolbeschikking worden dag en uur bepaald, waarop de benoemde deskundigen de eed zullen afleggen, dat zij hun taak naar hun geweten zullen vervullen. De rechter kan bepalen, dat de eed zal worden afgelegd voor een in het vonnis of bij de rolbeschikking te benoemen rechter-commissaris of voor de kantonrechter van de woonplaats van een of meer van de deskundigen. De belanghebbende partij roept hen daartoe ten minste drie dagen tevoren op bij deurwaardersexploit of bij aangetekende brief, waarin de rechterlijke opdracht is opgenomen.

Indien een deskundige de benoeming niet aanneemt, dan wel voor het beëindigen van zijn taak overlijdt of uit anderen hoofde zijn taak niet zal kunnen volbrengen, of weigerachtig is zulks te doen, kan de rechter bij beschikking een ander in zijn plaats benoemen.

De deskundige, die de eed heeft afgelegd, is verplicht de opdracht te volbrengen.

Artikel 217. Bij een in het proces-verbaal der eedsaflegging op te nemen beschikking bepaalt de rechter, indien de deskundigen een onderzoek moeten verrichten, waar en wanneer zij daartoe zullen overgaan.

Bij deze beschikking bepaalt de rechter tevens de termijn, waarbinnen de deskundigen hun schriftelijk, ondertekend bericht ter griffie moeten inleveren of de terechtzitting, waarop zij mondeling verslag moeten uitbrengen. In het eerste geval wordt mede de terechtzitting bepaald, tot voortzetting der zaak bestemd. Indien geen van de deskundigen zich daartoe in de gelegenheid bevindt, wordt het bericht door de griffier ondertekend.

Wanneer op die dag het bericht van deskundigen nog niet mocht zijn ingekomen, kan de rechter op verzoek van partijen of van een van haar een nadere dag tot de voortzetting der zaak bepalen. Dit kan eveneens geschieden, wanneer op de daarvoor bepaalde terechtzitting het mondeling verslag niet wordt uitgebracht.

De deskundigen stellen hun onderzoek in, hetzij onder leiding van de rechter of van een in het vonnis benoemde rechter-commissaris, hetzij zelfstandig. De deskundigen moeten bij hun onderzoek partijen in de gelegenheid stellen opmerkingen te maken en verzoeken te doen. Uit het schriftelijk bericht moet blijken of aan dit voorschrift is voldaan. Van de inhoud van de opmerkingen en verzoeken zal in het schriftelijk bericht melding worden gemaakt.

Het proces-verbaal van de slotsom van het mondeling verslag wordt na voorlezing, behalve door de griffier, ondertekend door de rechter en de deskundigen. Verklaart een deskundige niet te kunnen ondertekenen, dan wordt die verklaring, inhoudende de oorzaak van verhindering, in het proces-verbaal vermeld.

Artikel 218. Het schriftelijk bericht is met redenen omkleed zonder dat het persoonlijke gevoelen van ieder der deskundigen behoeft te blijken. Ieder der deskundigen kan van zijn afwijkende mening doen blijken. De partijen hebben recht op inzage en afschrift.

Indien de rechter door het schriftelijk bericht of het mondeling verslag niet voldoende is ingelicht kan hij aan de deskundigen nadere toelichting of aanvulling bevelen, dan wel andere deskundigen benoemen.

Artikel 219. De deskundigen hebben aanspraak op schade-loosstelling en op loon door de voorzitter of door de kanton-rechter te begroten onder de minuut van het schriftelijk bericht of onder het van het mondeling verslag opgemaakte proces-verbaal.

De griffier betaalt het bedrag ten laste van 's Rijks kas aan de deskundigen en brengt dit in rekening aan de partij die het deskundigenbericht verzocht of, wanneer het ambtshalve is bevolen, aan de partij die de deskundige tot de beëdiging heeft opgeroepen. Hij kan het bedrag van deze partij zo nodig terugvorderen op de wijze, ten aanzien van de invordering van rechten en verschotten in burgerlijke zaken bepaald.

Indien de partij, die het deskundigenbericht heeft verzocht, of, wanneer het ambtshalve is bevolen, die de deskundige tot de beëdiging heeft opgeroepen, toelating heeft verkregen om kosteloos te procederen, wordt het bedrag van de schadeloosstelling en het loon van de deskundigen niet op die partij verhaald, doch in debet gesteld. Hetzelfde geldt, indien toelating is verkregen om tegen verminderd tarief te procederen; indebetstelling geschiedt dan in zoverre de vermindering van het tarief strekt.

ACHTSTE AFDELING

Plaatsopneming en bezichtiging

Artikel 220. De rechter kan op verzoek van een der partijen of ambtshalve, vergezeld van de griffier, een plaatselijke gesteldheid opnemen of zaken bezichtigen, die niet of bezwaarlijk ter terechtzitting kunnen worden overgebracht.

Het daartoe strekkende vonnis vermeldt de plaats of de zaak welke in ogenschouw moet worden genomen, bepaalt de tijd der plaatsopneming, de tijd en de plaats der bezichtiging, de termijn waarbinnen het van de verrichting op te maken proces-verbaal ter griffie moet zijn neergelegd, alsmede de terechtzitting bestemd tot voortzetting der zaak. Het proces-verbaal wordt ondertekend door de rechter en de griffier.

Een rechterlijk college kan een zijner leden met de opneming of de bezichtiging belasten. In dat geval is artikel 207 van overeenkomstige toepassing.

De partijen worden in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken of verzoeken te doen. Uit het proces-verbaal moet blijken of aan dit voorschrift is voldaan. Van de inhoud van de opmerkingen of verzoeken wordt in het proces-verbaal melding gemaakt. De rechter kan ter plaatse getuigen horen. De zesde afdeling van deze titel is, behoudens artikel 192, hierop van toepassing.

De rechter kan zich tot de uitoefening van de in dit artikel toegekende bevoegdheden buiten zijn rechtsgebied begeven.

Artikel 221. De rechter kan bepalen dat door de partij, te wier verzoeken de opneming of bezichtiging geschiedt, een voorschot voor de reiskosten ter griffie wordt gedeponieerd.

Indien de rechter de plaatsopneming of de bezichtiging ambtshalve beveelt, zal hij tevens bevelen te wiens laste de kosten zullen worden gebracht.

ACHTSTE AFDELING A

Voorlopig deskundigenonderzoek, voorlopige plaatsopneming en bezichtiging

Artikel 222. Voordat een geding aanhangig is, kan op verzoek van de belanghebbende een voorlopig deskundigenonderzoek of een voorlopige plaatsopneming en bezichtiging worden bevolen.

Tijdens een reeds aanhangig geding kan zulks op verzoek van een der partijen worden bevolen.

Artikel 223. Het verzoek wordt gedaan aan de rechter bij wie het geding aanhangig is of, indien het niet aanhangig is, bij de rechter die vermoedelijk bevoegd zal zijn daarvan kennis te nemen. De rechter beoordeelt summierlijk of hij bevoegd is naar het onderwerp van het geschil.

Het verzoekschrift houdt in:

- a. de aard en het beloop van de rechtsvordering;
- b. de punten waaromtrent het oordeel der deskundigen wordt gevraagd of de plaats of de zaak die in ogenschouw moet worden genomen;
- c. de naam en de woonplaats der wederpartij of de redenen waarom de wederpartij onbekend is.

Op het verzoekschrift wordt, behoudens in gevallen van onverwijlde spoed, niet eerder beschikt dan acht dagen nadat de verzoeker bij aangetekende brief een afschrift van het verzoekschrift aan de wederpartij, zo die bekend is, heeft gezonden of een zodanig afschrift bij deurwaardersexploit aan haar heeft betekend.

Artikel 224. Indien de rechter het verzoek toestaat, bepaalt hij tevens de uiterste dag waarop de verzoeker een afschrift van het verzoekschrift, indien dit nog niet is toegezonden, en van de beschikking aan de wederpartij moet doen toekomen. Een rechterlijk college kan bij zijn beschikking bepalen dat de eedsaflegging der deskundigen, de plaatsopneming of de bezichtiging zal plaatshebben voor of door een daartoe uit zijn midden benoemde commissaris.

De beschikking waarbij het verzoek wordt toegestaan, is niet vatbaar voor hogere voorziening.

Artikel 225. De bepalingen omtrent deskundigen, plaatsopneming en bezichtiging zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 226. Met inachtneming van de termijn, krachtens artikel 224 bepaald, zendt de verzoeker een afschrift van het verzoekschrift, indien dit nog niet is toegezonden, en de beschikking van de rechter bij aangetekende brief aan de wederpartij, zo die bekend is, of doet hij deze afschriften bij deurwaardersexploit aan de wederpartij betekenen. Alvorens tot de verrichting over te gaan vergewist de rechter zich ervan, dat aan dit voorschrift is voldaan.

Artikel 227. Indien alle partijen bij de verrichting aanwezig zijn geweest, hebben de verklaringen der deskundigen, de plaatsopneming en de bezichtiging dezelfde bewijskracht als die, welke op de gewone wijze in een aanhangig geding hebben plaatsgehad.

Zijn niet alle partijen aanwezig geweest, dan kan de rechter een en ander buiten beschouwing laten.

NEGENDE AFDELING

Verschijsing van partijen

Artikel 228. In elke stand van het geding kan de rechter, op verzoek van één der partijen of ambtshalve, partijen gelasten in persoon dan wel door of met haar raadslieden ten bepaalden dage en ure voor hem of een in het vonnis benoemde rechter-commissaris te verschijnen tot het geven van inlichtingen.

De rechter ondervraagt de partijen. Deze kunnen, ook bij monde van haar raadslieden, elkander vragen stellen, behoudens de bevoegdheid van de rechter om te beletten, dat aan een bepaalde vraag gevolg wordt gegeven.

Van het verhandelde wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat na voorlezing behalve door de rechter en de griffier door partijen of haar raadslieden wordt ondertekend. Verklaart een partij niet te kunnen ondertekenen, dan wordt die verklaring, inhoudende de oorzaak van verhindering, in het proces-verbaal vermeld. Bij een in het proces-verbaal op te nemen beschikking bepaalt de rechter de terechtzitting tot voortzetting der zaak bestemd.

Een verklaring omtrent door de wederpartij betwiste feiten vermag geen bewijs op te leveren ten voordele van de partij die haar aflegde. Overigens kan de rechter uit de afgelegde verklaringen, uit een niet-verschijnen of uit een weigering om te antwoorden of het proces-verbaal te ondertekenen, de gevolgtrekkingen maken, die hem goedgevallen, behoudens hetgeen in artikel 181 is bepaald.

NEGENDE AFDELING A

Gerechtelijke eed

Artikel 229. Een gerechtelijke eed is een in het geding door een partij in wettelijke vorm afgelegde verklaring omtrent de waarheid van door de rechter omschreven, aan de partij uit eigen waarneming bekende, door de wederpartij betwiste feiten.

Artikel 230. Ter aanvulling van onvolledig bewijs kan de rechter, op verzoek van een der partijen of ambtshalve, aan een van haar een gerechtelijke eed opleggen.

Alvorens dit te doen gelast de rechter een verschijning van partijen in persoon, ondervraagt hij haar over de betwiste feiten en wijst hij daarbij op de mogelijkheid van eedsoplegging.

Daarna kan de rechter de door hem aangewezen partij in de gelegenheid stellen de bij vonnis in bepaalde bewoordingen omschreven eed dadelijk of op een nader bepaalde terechtzitting af te leggen.

Artikel 231. De eed moet persoonlijk ter terechtzitting worden afgelegd in tegenwoordigheid, althans na behoorlijke oproeping van de wederpartij.

Wanneer de partij, die de eed moet afleggen, verhinderd is ter terechtzitting te verschijnen, kan een rechtscollega een zijner leden machtigen de eed af te nemen ter verblijfplaats van de partij of, mocht deze buiten het rechtsgebied zijn gelegen, het afnemen van de eed opdragen aan de kantonrechter van die plaats.

Van de eedsaflegging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 232. Een gerechtelijke eed levert tussen partijen dwingend bewijs op van de waarheid van zijn inhoud.

Indien de eed is opgelegd op verzoek van een der partijen, staat het de rechter vrij niet in te gaan op een later door dezelfde partij gedaan aanbod tot tegenbewijs door getuigen.

Legt een partij de haar opgedragen eed niet af, dan kan de rechter daaraan een vermoeden in haar nadeel ontleenen, tenzij de omstandigheden de aflegging onmogelijk maakten.

ARTIKEL II

Aan de vierde afdeling van de eerste titel van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt de navolgende bepaling toegevoegd.

Artikel 67. Beslissingen aangaande de rechtsbetrekking in geschil, vervat in een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, hebben in een ander geding tussen dezelfde partijen bindende kracht.

Onder partijen worden mede begrepen de rechtverkrijgenden onder algemene of bijzondere titel, tenzij uit de wet het tegendeel volgt.

Het gezag van gewijsde wordt niet ambtshalve toegepast.

ARTIKEL III

A. Het opschrift van de zevende afdeling van de zesde titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt gelezen:

Van dwanguitgifte van akten en enkele verwante vorderingen.

B. Aan het slot van deze afdeling worden de volgende artikelen toegevoegd:

Artikel 843a. Hij die daarbij rechtmatig belang heeft, kan op zijn kosten inzage, afschrift of uittreksel vorderen van een onderhandse akte, aangaande een rechtsbetrekking waarin hij of zijn rechtsvoorgangers partij zijn, van degene die deze akte te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft.

De rechter bepaalt zo nodig de wijze waarop inzage, afschrift of uittreksel zal worden verschaft.

Artikel 843b. Hij die een schriftelijk bewijsmiddel heeft verloren kan van degene, die de beschikking heeft over een geschrift, hetwelk tot bewijs kan dienen van enig feit waarop het verloren bewijsmiddel betrekking had, of die zodanig geschrift onder zijn berusting heeft, vorderen te zijner behoeve op zijn kosten, voor zover nodig, inzage, afschrift, of uittreksel van dat geschrift te verschaffen.

De rechter bepaalt zonodig de wijze waarop inzage, afschrift of uittreksel zal worden verschaft.

Hij die uit hoofde van zijn ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht is, is niet gehouden aan deze vordering te voldoen, indien het geschrift uitsluitend uit dien hoofde te zijner beschikking staat of onder zijn berusting is.

ARTIKEL IV

Het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel 6 Boek 1 wordt na „een ieder” ingevoegd: dwingend.

B. In het eerste en het tweede lid van artikel 26 Boek 1 wordt telkens na „een ieder” ingevoegd: dwingend.

C. In artikel 417, tweede lid, Boek 1 wordt na „een ieder” ingevoegd: dwingend.

D. Na artikel 1376 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1376a. Nadere overeenkomsten, aangegaan bij een afzonderlijke akte, in strijd met de oorspronkelijke, leveren alleen bewijs op tussen de partijen die tot zodanige akte zijn toetredend, en hun erfgenamen of rechthebbenden, doch zij kunnen niet tegen derden werken.

E. Na artikel 1492 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1492a. Een akte waarbij een verbintenis, tegen welke de wet een vordering tot nietigverklaring of tenietdoening toelaat, bevestigd of bekrachtigd wordt, is slechts van waarde, indien zij melding maakt van de hoofdinhoud dezer verbintenis, alsmede van de redenen waarom de tenietdoening zou kunnen gevraagd worden, en van het oogmerk om het gebrek, waarop die vordering zou berusten, te verbeteren.

Bij gebreke van een akte van bevestiging of bekrachtiging, is het voldoende dat de verbintenis vrijwillig is ten uitvoer gebracht na het tijdstip, waarop deze, op een bestaande wijze, had kunnen bevestigd of bekrachtigd worden.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming ener verbintenis, in de vorm en op het tijdstip, door de wet vereist, gedaan, wordt gerekend voor een afstand der middelen en exceptiën, welke men anders tegen die akte zou hebben kunnen in het midden brengen; onverminderd nochtans het recht van derden.

F. Na artikel 1720 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1721. Een schenker kan door geen akte van bevestiging de gebreken verhelpen ener schenking die nietig in de vorm is; die schenking moet om geldig te zijn opnieuw in de wettige vorm worden gebracht.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming ener schenking, door de erfgenamen of rechtverkrijgenden van de schenker, na diens overlijden gedaan, versteekt dezen van de bevoegdheid om zich op enig gebrek in de vorm te beroepen.

G. Het opschrift van het vierde boek wordt gelezen:

VAN VERJARING

H. De eerste zes titels van het vierde boek vervallen.

ARTIKEL V

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A. De artikelen 19a, 50 en 101—120, de vierde afdeling van de derde titel van het eerste boek, de artikelen 249, tweede lid, 255, vierde lid, 262, 286, tweede lid, en de elfde afdeling van de zesde titel van het derde boek vervallen.

B. In artikel 57, derde lid, wordt in plaats van „het tweede lid van artikel 418” gelezen: artikel 417.

C. In artikel 121, tweede lid, wordt in plaats van „artikel 110 en 111” gelezen: artikel 202.

D. In artikel 125 wordt in plaats van „219—288” gelezen: 176—288.

E. In artikel 353, eerste lid, worden de woorden: „de behandeling bij geschrift, de geschillen over de echtheid of onechtheid van geschriften, het getuigenverhoor, de geregelijke plaatsopneming en bezigtiging, de berigten van deskundigen, het hooren van partijen,” vervangen door: de algemene bepalingen van bewijsrecht, de geschriften, de getuigen, het voorlopig getuigenverhoor, de deskundigen, de plaatsopneming en bezichtiging, het voorlopig deskundigenonderzoek, de voorlopige plaatsopneming en bezichtiging, de verschijning van partijen, de gerechtelijke eed,.

F. In artikel 382 onder 1° wordt na „afgelegd” een punt geplaatst en vervallen de woorden: , tenzij het geldt den beslissenden eed in artikel 1966, 1°, Burgerlijk Wetboek bedoeld.

G. Na artikel 390 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 391. De bepalingen betreffende het bewijs vervat in de derde titel van het eerste boek zijn van overeenkomstige toepassing.

H. Na artikel 418 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 418a. De bepalingen betreffende het bewijs vervat in de derde titel van het eerste boek zijn van overeenkomstige toepassing.

I. Artikel 810 wordt gelezen:

Artikel 810. De enkele erkenning van de gedaagde heeft niet tot gevolg dat geen bewijs behoeft te worden geleverd.

J. Het eerste lid van artikel 827 vervalt.

K. In artikel 828f wordt in plaats van: „De artikelen 105, 107, 109, 113, 114, 115, 117, tweede en derde lid, 119, derde, vierde en vijfde lid, en 200, tweede, derde en vierde lid,” gelezen: De artikelen 192, 194—199, 201, 203 en 204.

L. De derde en vierde zin van het tweede lid en het derde lid van artikel 828j vervallen.

M. In artikel 865, eerste lid, worden na de woorden „aan den griffier te voldoen” ingevoegd de woorden: het ingevolde artikel 219, derde lid, in debet gestelde bedrag van de schade-loosstelling en het loon van de deskundigen en.

N. In artikel 903, tweede lid, wordt na „gehoord” een punt geplaatst en vervallen de woorden: ; ook bloed- en aanverwanten kunnen als getuigen gehoord worden.

ARTIKEL VI

De voorschriften van deze wet vinden toepassing vanaf het tijdstip dat zij in werking treedt. Echter blijven de artikelen 1966—1976 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing in alle lopende gedingen, waarin reeds een beslissende eed was opgedragen.

ARTIKEL VII

1. Onze Minister van Justitie stelt de nummering van de artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, opgenomen in artikel I van deze wet, in een doorlopende reeks vast en brengt de in artikel V voorkomende aanhalingen van die artikelen met de nieuwe nummering in overeenstemming.

2. Hij draagt zorg dat de overeenkomstig het vorige lid bijgewerkte tekst van deze wet in het *Staatsblad* wordt geplaatst.

ARTIKEL VIII

De inwerkingtreding van deze wet wordt nader bij de wet geregeld.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,